

Шквир О.Л.
м. Хмельницький, Україна

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Суттєві зміни, що відбуваються у початковій школі (впровадження положень Концепції нової української школи, нових Державних стандартів початкової загальної освіти, навчальних програм, підручників), висувають нові вимоги до діяльності вчителя початкових класів. Адекватно реагувати на зміни може вчитель, готовий до освоєння нових інноваційних процесів, пошуку ефективних шляхів взаємодії з учнями та їх батьками. Тому набуває актуальності проблема підготовки майбутніх учителів початкової школи до дослідницької діяльності.

Аналіз практики означеної підготовки свідчить про існування низки недоліків, серед них: недостатня увага до розвитку наукового мислення студентів. Це актуалізує проблему пошуку інноваційних технологій та методів підготовки молодого вчителя-дослідника.

Основна мета статті. Мета статті полягає у висвітленні авторських інтерактивних методів підготовки майбутніх учителів початкових класів до дослідницької діяльності.

Виклад основного матеріалу. До пріоритетних педагогічних технологій підготовки майбутніх учителів початкових класів відносимо особистісно орієнтовані, які ставлять у центр системи освіти ВНЗ студента, забезпечують йому комфортні і безпечні умови розвитку, реалізацію природних можливостей майбутнього фахівця. Особистісно орієнтовані технології характеризуються антропоцентричністю і гуманістичною спрямованістю на різнобічний, вільний і творчий розвиток особистості [1, с.33]. Серед них визначаємо інтерактивну технологію навчання, що базується на діалозі, партнерстві викладача і студента, розвитку в останніх комунікативних здібностей та мислення.

Нами були розроблені методи цієї технології, котрі сприяють розвитку наукового мислення майбутніх учителів, під яким ми розуміємо діяльність розуму (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння) зі створення власних думок. Ми керувалися законом академіка І. Зязюна: "Чим об'ємніше і значущіше ціннісне наповнення педагогічної технології, тим продуктивнішим і якіснішим буде процес учіння, більш вільним, фізично й морально здоровішим буде суб'єкт учіння, вагоміше й

потрібніше для нього й соціуму виявлятиметься його (суб'єкта) творчий потенціал" [2, с. 26]. А також ідеєю зв'язку мислення із засвоєнням знань. А. Решетніков зазначав, що "спосіб організації пізнавальної діяльності студентів (як планомірне дослідження об'єкта) визначає зміст засвоєних знань, а в процесі інтероризації діяльності він стає способом мислення" [3, с. 113].

Розглянемо розроблені нами інтерактивні методи, які можна використовувати на лекційних заняттях.

"Побудуй висновок". Лектор проголошує засновки міркування і пропонує студентам зробити самостійно висновок. Вислуховуються декілька варіантів, відзначається більш чіткий і глибокий.

"Перевір точність своїх думок". Лектор ставить запитання за змістом лекційного матеріалу та вислуховує відповіді студентів не коментуючи їх. Далі студентам пропонується перевірити істинність своїх думок шляхом співставлення з достовірним матеріалом підручника, навчального посібника, словника тощо. Після цього студенти мають висловитись щодо точності власних думок.

"Аналогія". Лектор, ознайомлюючи студентів з новими поняттями, пропонує їм самостійно розкрити зміст цих понять на підставі вже відомих.

"Прокоментуй ланцюжком". Лектор пропонує студентам прокоментувати зміст продиктованих ним тез. Якщо студент не справляється, просить допомогти інших або сам включається в процес пояснення.

"Давайте обговоримо...". Це метод, при якому змінюється послідовність навчального процесу: студенти заздалегідь удома опрацьовують навчальний матеріал, визначений викладачем, а на лекційних заняттях відбувається обговорення вивченого.

Для проведення семінарських або практичних занять нами розроблені такі інтерактивні методи навчання:

"Діалог". Студенти розташовуються один навпроти одного і впродовж 2-3 хвилин готують по одному запитанню за темою теоретичного матеріалу, що розглядається на занятті. Студент ставить питання своєму одногрупнику та оцінює його відповідь, після чого вони міняються ролями. Група слухає діалог кожної пари, адже питання не можна повторювати. Тому доцільно розпочинати із пари найслабших студентів, адже сильніші швидше можуть зорієнтуватися і сформулювати оригінальні запитання. Метод дозволяє швидко мобілізувати групу студентів, налаштувати на продуктивну інтелектуальну діяльність та повторити теоретичний матеріал.

"Критичний аналіз". Групу студентів ділимо на дві підгрупи. Одна з них шукає позитив у певному педагогічному явищі, процесі чи ідеї, інша – негатив. Цей метод розвиває критичне мислення, вчить різнобічно аналізувати будь-яку проблему.

"Професійний погляд". Студенти демонструють своє бачення реалізації певного теоретичного питання в практиці сучасної початкової школи. Студенти працюють мікрогрупами із 2-4 осіб. Кожна мікрогрупа отримує індивідуальне завдання, обговорює його впродовж 5-7 хвилин, а потім доповідає біля дошки, обов'язковою умовою є активна участь студента. Цей метод забезпечує професійне спрямування навчального предмета.

"Зайве слово". Студентам пропонується по черзі придумати 3-4 слова (словосполучення) за темою заняття, серед яких одне є зайвим та визначити узагальнююче поняття. Такий метод розвиває вміння порівнювати, узагальнювати, класифікувати, здійснювати самоконтроль і самооцінку своїх знань.

Висновки. Отже, підготовка майбутніх учителів початкової школи до проведення педагогічних досліджень має сприяти розвитку у студентів наукового мислення. Розроблені нами інтерактивні методи активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів, розвивають у них уміння порівнювати, узагальнювати, аналізувати, класифікувати, робити висновки, привчає до самостійного пошуку ідей.

Перспективи подальших розробок. Подальших наукових розвідок потребує дослідження інших особистісно орієнтованих технологій: проектної та проблемної.

Список літератури:

1. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 564 с.
2. Зяюн І. А. Проективний аналіз технологій педагогічної дії / І. А. Зяюн // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2 (67). – С. 22–33.
3. Решетников А. Е. Психологические основы профессионального обучения / А. Е. Решетников. – М. : изд-во МГУ, 1985. – 207 с.